

SİVAS HALK OYUNLARI BİBLİYOGRAFYASI FOLK DANCES BIBLIOGRAPHY OF SIVAS

*Erdoğan Önder**

Öz

Halk oyunları, toplumların yaşantısından doğan, insanların duygu, düşünce ve inanç yapılarına bağlı olarak şekillenen, hareket ve müziğin estetik uyumuyla göze çarpan önemli kültür öğelerinden birisidir. Sivas halk oyunları da kendine özgü nitelikler taşıyan ve büyük çoğunlukla halay tarzında icra edilen oyunlardandır. Bu yazıda Sivas halk oyunlarının oynanışları, hikâyeleri, müzikleri, giyim – kuşamı ve takıları konusunda şimdiye kadar hazırlanmış ve yayınlanmış kitap, makale, broşür vb. çalışmaların bir listesi yer almaktadır.

Sivas halk oyunları ile ilgili değişik dönemlerde ve dergilerde yayımlanmış makaleler ve bu konuda yazılan kitaplarda çok önemli bilgiler bulunmaktadır. Bu yayınlarda oyunların figür yapısı, öyküleri, temel hareketlerin anlamı ve sergilenme biçimine dönük kapsamlı açıklamalar yer almaktadır. Oyunların kaynakları, üretilmesinde rol oynayan etkenler, hangi dönemlerde ortaya çıktığı, bu dönemlerin özelliklerinin neler olduğu konusunda aydınlatıcı bilgilere yer verilmiştir.

Oyunların müzikleri ve farklı dönemlerde notaya alınmış biçimleri, kimler tarafından notaya alındığı, kaynak kişiler ve bu kişilerin oyunlar hakkındaki bilgi ve deneyimlerine de yer veren yazılar bulunmaktadır.

Sivas halk oyunlarında kullanılan yöreye özgü bazı kavramlar ve bu kavramların ne anlama geldiği, kaynağının ne olduğu, oyunlarla ilişkisi, etimolojik özellikleriyle ilgili açıklamalara ve bilgilere yer veren çalışmalar da bulunabilmektedir.

* Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Aşık Veysel Meslek Yüksek Okulu, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, erdoganonder@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5627-6343.

Doğrudan Sivas halk oyunları ile ilgili olan yayınların yanında, Türkiye genelinde yapılan araştırmalarda diğer yörelere ait bilgilerin yanında Sivas yöresi oyunlarına da yer veren kaynaklara da bu çalışmada yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Halk oyunu, giyim – kuşam, müzik, figür.*

Abstract

Folk dances are one of the important cultural elements arising from the life of societies, shaped depending on the emotions, thoughts and belief structures of people, and standing out with the aesthetic harmony of movement and music. Folk dances of Sivas are also among the dances having their own characteristics and mostly performed in the style of halay. In this article, a list of studies such as books, articles, brochures etc. prepared and published so far on the figurations, stories, musics, clothes and accessory of Folk dances of Sivas is included.

There are very important information in the articles published in different periods and magazines about Sivas folk dances and in the books written on this subject. In these publications, there are comprehensive explanations about the figure structure, stories, the meaning of the basic movements and the way they are exhibited. Enlightening information are given about the sources of the plays, the factors that played a role in their production, the periods in which they emerged, and the characteristics of these periods.

There are articles that include the music of the plays and their notated formats in different periods, by whom they were notated, the source persons and their knowledge and experiences about the plays.

There are also studies that include explanations and information about some of the region-specific concepts used in Sivas folk dances and what these concepts mean, what their source is, their relationship with the dances, and their etymological features.

In addition to the publications directly related to Sivas folk dances, this study also includes resources that include Sivas region dances as well as information about other regions in the researches conducted throughout Turkey.

Keywords: *Folk dances, clothes, music, figure.*

Giriş

Tarih boyunca insanlar, kendilerini ifade edebilmek için çok değişik yöntemler üretilmişlerdir. Bu yöntemlerden birisi de oyundur. Oyun, insanın doğasında var olan ve yeri, zamanı geldiğinde, şartlar oluştuğunda dışa yansıyan önemli bir etkinlik olarak tanımlanabilir. Halk oyunları da toplumların yaşantısını, duygu, düşünce ve inanç yapılarını yansıtan; yaşadıkları acı veya tatlı olayların bir tezahürü olarak, müzik ve hareketin uyumlu icrasına dayanan estetik bir değer olarak tanımlanabilir.

Halk oyunları bir kültür ögesi, bir iletişim biçimi ve bir eğlence etkinliği olması nedeniyle çeşitli dönemlerde bilimsel çalışmaların odağında yer almıştır. Bu kapsamda çok değişik oyunları içerisinde barındıran Sivas halk oyunları konusunda da önemli araştırmalar yapılmış ve elde edilen bilgiler makale veya kitap olarak yayımlanmıştır. Bu kaynaklarda yer alan bilgilerin, Sivas halk oyunları konusunda, bundan sonra yapılacak araştırmalara önemli bir temel oluşturacağı ve araştırmacılara ışık tutacağı da bir gerçektir.

Bu çalışmada, Sivas halk oyunları hakkında yapılan araştırmalar ve Sivas halaylarının müzikleri (notaları), halk oyunları ekiplerince kullanılan giysiler ve aksesuarlarla ilgili olarak yazılan makale ve kitaplara olanaklar ölçüsünde yer verilmiştir. Ayrıca, doğrudan Sivas halk oyunları ile ilgili olmasa da kapsamında, Sivas halk oyunlarına dair geniş bilgiler bulunan diğer bazı kaynaklar da listelenmiştir.

Kitaplar

ACAR, İ. H. - YÖNAL, Y. (2009). *Sivas Yöresinde Giyim Kuşam*, İstanbul: Zara Haber Acar Basım ve Cilt San.

Kitapta kadın ve erkeklerin giymiş oldukları yöresel kıyafetlerin adları, özellikleri ve ilçelerde görülen kıyafet çeşitlilikleri hakkında açıklamalar yapılarak, kıyafetlerin bölümleri, şekil ve nakışların anlam ve özelliklerine ilişkin kapsamlı bilgiler yer almaktadır. Ayrıca, Sivas'ın değişik yörelerinde, ilçe ve köylerinde giyilen yöresel kıyafetlerin ve aksesuarların özgün fotoğraflarına yer verilmiştir. Bazı halayların figürleri, bölümleri ve neleri temsil ettiklerine değinilmiştir.

ANULUR, M. (2020). *Ahmet Ayık ve SİFAHOT (58. Sanat Yılında)*, Sivas: Sivas Belediyesi Yayınları.

Sivas'ta halk oyunlarına emek vermiş davul – zurnacılar ve halaycılar hakkında biyografik bilgiler verilerek, Sivas halaylarının özellikleri ve muhtevasına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Düğün ve çeşitli törenlerde çekilen sözlü – türkülü halaylar ile giyilen kıyafetler, halaylarda kullanılan komut ve işaretlere yer verilmiştir. Ayrıca bazı halayların hikâyeleri, oynanış şekilleri ve notalarının yanında çok sayıda fotoğrafı içeren bir özelliğe sahiptir.

ALTUNTAŞ, Y. – ŞAHİN, Y. - KAHVECİ, M. (1993). *Sivas İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.

Eserde Sivas yöresi halk oyunları kapsamında giyilen kadın ve erkek kıyafetlerinin özellikleri, ölçüleri, teknik çizimleri ve çeşitlilikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Başa, gövdeye ve ayağa giyilenler ile takı ve aksesuarlar hakkında önemli bilgiler yer almaktadır.

BULUT, M. H. (2004). *Keman Eğitiminde Sivas Halayları*, İzmir: Top Yayıncılık.

Kitapta oyun hakkında genel bilgiler ile Sivas yöresi halayları, halayların adları, bazılarının ortaya çıkış nedenleri ve hikâyeleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Ayrıca Sivas halaylarından bazılarının keman eğitimine katkıları açıklanmış ve notalarına yer verilmiştir.

KAYA, D. (2015). *Sivas Halk Oyunları Halk Oyuncuları Davul ve Zurna Sanatçıları*, Sivas: Vilayet

Giriş bölümünde Emin Eminoğlu'nun halk oyunları hakkındaki genel kanaatlerle ilgili bir değerlendirmesi bulunmaktadır. Sonraki bölümlerde oyunların muhtevası ve özellikleri, adları ve çalgılı oyunların bölümleri, bazı oyunların hikâyeleri ve türkü sözlerine değinilmektedir. Özellikle türkülü oyunlar hakkında bilgi verildikten sonra Sivas halaylarına hizmet etmiş bazı oyuncu, yönetici ve müzisyenlerin biyografisi yer almaktadır. Ayrıca Sivas

merkez ve ilçelerinde davul – zurnayı meslek edinmiş kişilerin bir tanıtımı yapılmıştır. Sivas halk oyunları ekiplerinin farklı zamanlarda çekilmiş fotoğrafları bulunmaktadır.

KAYA, U. (2000). *Sivas Halay Ezgileri*, Sivas: Sivas Belediyesi Kültür Yayınları.

Kitabın genel giriş bölümünde halk oyunları ve Sivas halaylarının özellikleri açıklanmış devamında ise Abdurrahman Halayı, Arabacı Halayı, Arnavut Halayı, Dudum Halayı, Durna Halayı, Eski Köy Ağırması, Garkın Halayı, Hafik Ağırması, Hanım Esmâ, Harami Halayı, Kabak Halayı, Ortaköy Bicosu, Sallangal, Sarıkız, Sivas Halayı, Temürağa, Yanlama, Zara Karahisarı ve Zara Marosu hakkında bilgilere ve müziklerinin notalarına yer verilmiştir.

KILIÇ, M. (2002). *Geleneksel Köy Tiyatrosu, Halk Dansları ve Ezgileri ile Sivas*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

Kitapta Sivas'ta sergilenen seyirlik oyunların yanında, Sivas halk oyunlarının (dansları) Türkiye'deki yeri, önemi ve özellikleri anlatılmıştır. Ayrıca halayların isimleri, bölümleri, komut şekilleri, temel hareketleri (figürler), ortaya çıkış nedenleri - hikâyeleri, giyilen kıyafetler ile halk oyunlarına emek veren bazılarının biyografileri yer almaktadır.

Tezler

BULUT, Mustafa Hilmi (2001). *Sivas ve Yöresi Halaylarının Kültürel Çeşitlilik Açısından İncelenerek Keman Eğitiminde Kullanılması*, Gazi Üniversitesi.

Tezin giriş bölümünde Sivas'ın tarihi hakkında genel bilgiler verildikten sonra kültür, başat kültür ve alt kültür kavramlarına kısaca değinilmiş; araştırmanın amacı, kapsamı ve sınırlılık gibi kuramsal boyutları ele alınmıştır.

Sivas halaylarının kültürel çeşitlilik açısından incelenmesi ve keman eğitiminde kullanılmasına yönelik olarak oyun ve halay kavramları üzerinde durulmuş; devamında Sivas yöresi halaylarından bir bölümünün hikâyeleri, oynanış şekilleri, hangi ilçelerde ve kaç kişiyle oynandıkları konusundan bilgiler verilmiştir. Ayrıca keman eğitimi, keman kullanımı, araştırmayla ilgili bulguların yer aldığı tablo değerleri açıklanmıştır. Halayların keman eğitiminde kullanılmasına dönük sayısal veriler, örneklem grubunu oluşturan öğretim elemanlarının konuyla ilgili görüşleri, Sivas yöresi halaylarının ne kadarını bildikleriyle ilgili veriler paylaşılmıştır. Sivas halaylarından bazılarının keman tekniğine göre oluşturulmuş notalarına yer verilmiş; nihayetinde Sivas halaylarının ortaya çıkışında rolü olan gruplar ve alt kültürlerin oluşturduğu çeşitliliğe vurgu yapılarak bir takım önerilerde bulunulmuştur.

COŞKUN, S. (1994). *Sivas Semah ve Halaylarının Karşılaştırılması*, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Bu çalışmada, semahlar hakkında genel bilgilerin yanında, Sivas yöresindeki semahlardan bir bölümünün adları, ölçüleri ve bölümlerine ilişkin açıklamalar ve notalar yer almaktadır. Ayrıca halaylar hakkında genel bilgiler verilir, Sivas halaylarından bazılarının adları, kimler tarafından derlendiği, müziklerinin kim tarafından notaya alındığına ilişkin bilgiler de açıklanmıştır.

V. Bölümde Sivas yöresindeki halaylardan bazılarının incelemesi yapılarak, bölümlerine, ölçülerine ve notalarına yer verilmiştir. Semahlarla halaylar arasındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın sonunda ise TRT Müzik

Dairesinde ve diğer kaynaklarda yer alan Sivas halaylarıyla ilgili notaların birer kopyası bulunmaktadır.

ERDOĞAN, G. (2018). *Kentleşme Süreci Bağlamında Sivas'ta Davul – Zurna Pratikleri*, Erciyes Üniversitesi.

Doktora tezinin ilk bölümünde araştırmanın kuramsal boyutuna dönük bilgiler verildikten sonra, davul – zurna sanatçılarının ait oldukları grup hakkında kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmada Sivas yöresinde evlenme adetleri, şenlikler ve müzik pratiklerine yönelik açıklamalar bulunmaktadır. Ayrıca davul – zurna ustalarının Sivas halayları hakkındaki görüşleri, bazı halayların özelliklerine dair kısa bilgiler verilmiş; Sivas halaylarının müzikal bir incelemesi yapılmıştır. İlave olarak Sivas halaylarında giyilen kıyafetlere ilişkin bilgi ve fotoğraflara yer verilmiştir. Araştırmanın sonunda ise bazı halayların notaları yer almaktadır.

KARABACAK, E. (2019). *Halk Oyunları Eğitiminin 9-16 Yaş Grubu Öğrencilerin Öz güven Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Beden Eğitimi ve Spor ABD'nde hazırlanan bu tezde, genel bilgiler verildikten sonra, halk oyunlarının tanımı, tarihçesi, halk oyunlarındaki temel motorik özelliklere ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Sivas il merkezinde yer alan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkököl, ortaokul ve liselerde okuyan veya kurs merkezlerine devam eden ve araştırma kapsamını oluşturan 9 -16 yaş aralığında bulunan bireylerin, özgüven düzeyleri araştırılmış; halk oyunları eğitimi alanlar ile bu eğitimi almayan öğrenciler karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler çeşitli tablo, grafik, şekil ve şemalar kullanılarak yorumlanmıştır. Halk oyunları eğitimi alan öğrencilerin, bu eğitimi almayanlara göre özgüven bakımından daha olumlu bir görünüm sergiledikleri saptanmıştır.

KARADAĞ, H. (2019). *Sivas Yöresi Halk Oyunlarının Müzikal ve Ritimsel Yönden İncelenmesi*, Cumhuriyet Üniversitesi.

Tezin ilk bölümünde kuramsal bilgilere yer verilmiş, devamında Sivas hakkında genel bilgilere ve Sivas'ta müzik kültürüne dair açıklamalar yapılmıştır. Sonraki bölümlerde genel ritim bilgisi, çeşitler, usuller ve Sivas halk müziğinin ritmik yapısına dair değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca halk oyunları kavramı, türleri ve Sivas halaylarının karakteristik yapısıyla ilgili bilgiler de verilmiştir. Sivas halk oyunlarından bazılarının hikâyelerine, müziklerinin ritim yapısına dönük analizlere yer verilerek, halayların makamları, usulleri ve ritim kalıpları hakkında değerlendirme yapılmıştır.

KAYA, D. (2015). *Sivas Halk Oyunları Halk Oyuncuları Davul ve Zurna Sanatçıları*, Sivas: Vilayet

Giriş bölümünde Emin Eminoğlu'nun halk oyunları hakkındaki genel kanaatlerle ilgili bir değerlendirmesi bulunmaktadır. Sonraki bölümlerde oyunların muhtevası ve özellikleri, adları ve çalgılı oyunların bölümleri, bazı oyunların hikâyeleri, türkü sözlerine değinilmiştir. Özellikle türkülü oyunlar hakkında bilgi verildikten sonra, Sivas halaylarına hizmet etmiş bazı oyuncu, yönetici ve müzisyenlerin biyografisi yer almaktadır. Ayrıca Sivas merkez ve ilçelerinde davul – zurnayı meslek edinmiş kişilerin bir tanıtımı yapılmıştır. Sivas halk oyunları ekiplerinin, farklı zamanlarda çekilmiş fotoğrafları bulunmaktadır.

KAYA, Uğur, (1991). *Sivas Halaylarının ve Ezgilerinin İncelenmesi*, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Bu tezde ilk olarak araştırmaya dair kuramsal bilgiler verilmiş; devamında halk oyunlarının tanımı, tarihçesi, halk oyunları ile ilgili Türkiye’de yapılmış çalışmalar, halk oyunlarını etkileyen etkenler ve halk oyunlarının türlerine değinilmiştir. Ayrıca Sivas halaylarına genel bir bakış, Sivas oyunlarının temel nitelikleri, çalgılar, giysiler ve Sivas halaylarından bazıları hakkında bilgiler yer almaktadır. Devamında Sivas halaylarından 19 tanesinin notaları ve dizi, usul, donanım v.b. gibi özellikleri açıklanmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünde ise Sivas halaylarının yok olmaması konusundaki görüşler dile getirilmiş; alan araştırmaları yapılarak halayların kamera ve diğer teknolojik araçlarla kayıt altına alınmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Makaleler

- ACAR, İ. H. (1974). Zara’da Mahalli Kadın Oyunları, *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 15
- ACAR, İ. H. (1974). Zara’da Mahalli Kadın Oyunları -2, *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 16
- ACAR, İ. H. (2005). Kadın Giyim Kuşamı, *Hayat Ağacı Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 2 - Bahar Dönemi, s. 106-109.
- ACAR, İ. H. (2005). Sivas Köylerinde Erkek Giyim Kuşamı, *Hayat Ağacı Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 1 (Kış Dönemi), s. 98-100.
- ATAMAN, S. Y. (1977). Folklorcu Gözüyle Sivas -2- (Sivas Halayları), *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 48, 3-5.
- ARSEVEN, V. (1956). Sivas Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Derneği, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 82, s. 1306.
- AŞKUN, V. C. (1939) Sivas Folkloru: Okuyucu, Düğün, Kına Gecesi (Süpürgesi Yoncadan Halayı), *4 Eylül Sivas Halkevi Kültür Sanat Dergisi*, Sayı: 7-23, s. 6-8.
- AŞKUN, V. C. (1940). Sivas Folkloru: Düğün Türküleri (Süpürgesi Yoncadan ve Çekin Halay Düzülün), *4 Eylül Sivas Halkevi Kültür Sanat Dergisi*, Sayı: 15-31, s. 12-13.
- AŞKUN, V. C. (1940). Sivas Folkloru: Önceki Sayıdan Devam (Sivas’ta Çekilen Halaylar ve Sözlere), *4 Eylül Sivas Halkevi Kültür Sanat Dergisi*, Sayı: 16-32, s. 9-11.
- AŞKUN, V. C. (1940). Sivas Folkloru: Önceki Sayıdan Devam (Sivas’ta Oynanan Muhacir Halayları ve Türküleri), *4 Eylül Sivas Halkevi Kültür Sanat Dergisi*, Sayı: 18-34, s. 10-11.
- ATTİLA, O. (1942) Sönmeyen Çıra: Hasan Raşit Tankut’la Bir Konuşma (Sivas Türk Halayı), *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 12, s.10-14.
- AYHAN, F. (2007). Sivas Geleneksel Kadın Giysileri, *Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri*, Cilt: 3, s.189-196.
- BAŞTÜRK, İ. (1988). Türk Halk Oyunları Bütünü İçinde Sivas Halk Oyunlarının Yeri, Önemi ve Özelliği, *Sivas Kültür – Sanat Dergisi*, Sayı: 3, s. 2-4.
- BOZDOĞAN, A. (2007) Sivas Kültürüne Katkısı Açısından Kültür Kavşağı Zara’nın Halayları, *Sultanşehir Kültür Sanat Dergisi*, Sayı: 3, s. 91-93.
- COŞKUN, S. (2020). Sivas Kargın Halayının Semahlarla Benzer ve Farklı Yönleri, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Sayı: 96 – Kış, s. 443 – 457.
- DEMİRAY, M. G. (1973) Gemerek Folkloru: Halillelle Oyunu, *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 7, s. 12.

- DEMİRAY, G. (1962) Gemerek Folkloru: Çoban Halayı, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 157, s. 2805.
- DEMİRCİ, B. (2006). Temürağa (Halayı), *Hayat Ağacı Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 6, s. 69-73.
- DRANZ, F. (1937) Çelebiler Köyünde (Sin Sin Oyunu), *Ortayayla Sivas Halkevi Dergisi*, Sayı: 6-7, s. 3.
- DURAKOĞLU, A. (1966). Sivas Halayına Deyişler: (Sivas Halaylarında Duruş, Coşku ve Bazı Hareketleri Anlatan Şiir), *Su Aylık Sanat – Düşün Dergisi*, Sayı: 63, s. 16.
- EGE, İ. (1974). Suşehri Folklorunun Yapısı ve Kadın Halaylarından Örnekler, *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 19, s. 9-10.
- GAZİMİHAL, M. R. (1960). Koç Halayı, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 126, s. 2061-2062.
- GAZİMİHAL, M. R. (1961). Hayvan Taklit Edici Oyunlar (Sivas Çekirge Oyunu), *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 147, s. 2524.
- GÜNGÖR, K. (1941). Halk Raksları (Sivas Raksları), *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 100, s. 369-370.
- HABER, (1974). Kongre Lisesi Halk Oyunları Şenliği Düzenledi, *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 15, s. 22-23.
- HABER, (1974). İlk ve Orta Dereceli Okullar Birinci Halk Oyunları Şenliği, *Sivas Folkloru Dergisi*, Sayı: 17, s. 22-23.
- İVGİN, H. (1990). Sivas Halk Oyunları, *Türkiye İş Bankası Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 6 (Sivas Özel Sayısı), s. 37-38.
- KALKANOĞLU, M. (1954). Köy Halayları: İnce Dudum Oyunu, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 58, s. 925.
- KAYA, D. (2007). Sivas Musiki ve Halk Oyunlarına Hizmet Eden Bir Kültür Adamı Ahmet Ayık, *Hayat Ağacı Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 7 (Kış), s. 98-101.
- KAYA, D. (2008). Sivas'ta Giyim Kuşam, *Sultanşehir Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 8, s. 108-111.
- KAYA, D. (2011). Sivas Halk Oyunları, *Sivas Kültür Envanteri*, Cilt: 1, s. 416 – 419.
- KAYA, U. (1999) Sivas Halayları (Sivas Oyunlarının Türkiye'deki Yeri), *Revak 99*, s. 89-98.
- KAYA, U. (2001). Sivas Halk Oyunları (Abdurrahman Halayı), *Revak 2000-2001*, s. 128-136.
- KAYA, U. (2005). Kağnılar ve Arabacı Halayı, *Hayat Ağacı Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 4, s. 144-145.
- KIRZIOĞLU, N. G. (1990) Sivas Yöresi Geleneksel Kadın Giysileri, *Türkiye İş Bankası Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 6 (Sivas Özel Sayısı), s. 5-7.
- KUZUCULAR, E. (1982) Şarkışla'nın Akçakışla Bucağındaki Köy Odaları ve Kültürümüze Hizmetleri (Köy Odalarında Çekilen Türkülü Halaylar), *Türk Folkloru Dergisi*, Sayı: 38, s. 23.
- ÖNDER, E. (15.10.1993 ve Sonraki Tarihler - Yazı Dizisi). "Halk Oyunları: Sivas Halk Oyunlarının Türkiye'deki Yeri ve Önemi", *Hürdoğan Gazetesi*.

- ÖNDER, E. (2000). Folklor Sosyolojisi Açısından Sivas Halayları, *Cumhuriyet Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 24*, s. 129-149.
- ÖNDER, E. (2001). Folklor Sosyolojisi Açısından Sivas Halayları, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 10, (Ayrı Basım)*, s. 81-105.
- ÖNDER, E. (2001). Sivas Halayları, *Revak 2000-2001*, s. 188-194.
- ÖNDER, E. (2021). Sivas Halaylarından Örnek Çözümlemelerle Türk Halk Oyunlarının İnsan Gelişimi, Eğitimi ve Sağlığına Katkıları, *Hayat Ağacı Kültür Dergisi, Sayı: 42 (Güz)*, s.92-99.
- ÖZERGİN, M. K. (1964). Sivas İli Halk Oyunları, *Musiki Mecmuası, Sayı: 200*, s. 235-236.
- ÖZERGİN, M. K. (1968). Sivas İli Halk Oyunları, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 222*, s. 4636-4637.
- POLAT, Ş. (1954). Suşehri Köylerinde Düğün Türküleri (Türküleri Oyunlar), *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 62*, s. 989.
- SARISÖZEN, M. (1932). Sivas Halayları (Raksla Müşterek Besteler), *Sivas Halk Şairleri Bayramı*, s. 12-16.
- SARISÖZEN, M. (1941). Sivas'ın Abdurrahman Halayı, *Ülkü Milli Kültür Dergisi, (Yeni Seri), Cilt: 1, Sayı: 1*, s. 10-11.
- SARISÖZEN, M. (1942). Sivas Oyunlarından Kızık Halayı, *Ülkü Milli Kültür Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 12*, s. 16-18.
- SARISÖZEN, M. (1941). Halk Rakslarından Halaylar, *Ülkü Milli Kültür Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 98*, s. 111-119.
- SARISÖZEN, M. (1942). Köy Toplu Oyunlarından Garkın Halayı, *Ülkü Milli Kültür Dergisi (Yeni Seri), Cilt: 3, Sayı: 30*, s.10-11.
- SARISÖZEN, M. (1961). Köylü Halayı Hakkında, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 149*, s. 2579.
- SARISÖZEN, M. (1975). Halk Rakslarımızdan Halaylar, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 312, s.7371-7373*. (Ülkü Milli Kültür Dergisi 1941'den iktibas).
- SARISÖZEN, M. (1977). Sivas Halayları, *Sivas Folkloru Dergisi, 2. Baskı, Sayı: 22*, s. 14-15. (Sivas Halk Şairleri Bayramı (1932) Adlı Broşürden İktibaslar).
- TECER, A. K. (1942). Halay – Halay Çeken Kızlar (Halayların Özellikleri, Çalgıları ve Coşkusu – Şiir), *Ülkü Milli Kültür Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 12*, s. 6.
- ÜÇER, M. (1973). Madımak, *Sivas Folkloru Dergisi, Sayı: 5*, s. 3-6.
- YETİŞEN, R. (1946). Anadolu Folklor Gezileri –V- (Sivas Halayları, Çalgılar ve Kıyafetler), *Folklor Postası Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 16*, s. 11-13.
- YÖNETKEN, H. B. (27 Ocak ve 29 Ocak 1946). Sivas'ta Müzik Folkloru, *Ülke Gazetesi*.
- YÖNETKEN, H. B. (6 Şubat ve 20 Şubat 1946). "Sivas Oyunlarından Halaylar", *Ülke Gazetesi*.
- YÜKSEL, H. A. (1972). Yıldızeli'nde Kiremit ve Topal Kız Oyunları, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 277*, s. 6399-6400.

(Burada doğrudan olmamakla birlikte, içerisinde Sivas halaylarıyla ilgili de kapsamlı bilgiler bulunan bazı kaynaklara yer verilmiştir.)

ACAR, İ.H. (1990). *Zara Folkloru*. Sivas: *Özemek Matbaası*.

Bu eserde, Zara ilçesinin folklorik özellikleri yanında, bu bölgede giyilen yöresel kıyafetler ve mahalli halk oyunlarına yer verilmiştir. Bazı oyunların temel figürleri ve sözlerine ilişkin yöreden derlenen bilgiler paylaşılmıştır.

AND, M. (1974). *Oyun ve Bügü*, İstanbul: *Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*.

Kitapta oyunun kökeni, anlamı ve özellikleri ile Türkiye’de oynanan köylü oyunları, adları hakkında kapsamlı açıklamalar yer almaktadır. Ayrıca halk oyunlarının adları, türleri (köylü dansları) ve kategorileri açıklanarak, Sivas yöresinde çekilen halayların adları, bazılarının ortaya çıkışında rol oynayan etkenler, kaç bölümden oluştukları ve hangi ilçelerde oynandıklarıyla ilgili bilgiler verilmektedir.

AŞKUN, V. C. (1940). *Sivas Folkloru, Cilt:1-2.(Yeni Baskı)*, Sivas: *Kamil Matbaası*.

Eserde, Sivas folkloru hakkında özgün bilgiler verilmiş; evlenme ve düğün törenleriyle ilgili açıklamalar yer almıştır. Bu kapsamda düğün türkülerinin (ki bunlar aynı zamanda türkülü halayları içerir) sözleriyle birlikte bu törenlerde yaygın olarak çekilen Süpürgesi Yoncadan, Kelki’ın Yolu, Sabahtan Bizim Pınara, Ağılama, Hoş Bilezik, Kabağı da Boynuma Takarım, Turnam, Horoz, Temür Ağa, Tamzara, Bayburt’un Yolundan gibi halaylara yer verilmiştir.

ATAMAN, S. Y. (1975). *100 Türk Halk Oyunu*, İstanbul: *Yapı ve Kredi Bankası Kültür Hizmeti*.

Türkiye’de oynanan oyun türleri hakkında bilgiler verilerek, birçok oyunun oynanış biçimi ve notaları verilmiştir. Sivas Düz Halayı, Abdurrahman Halayı, Köylü Halayının notaları ve Madımak Halayının sözleri ve notası yer almaktadır. Ayrıca Sivas halk oyunları ile ilgili birkaç fotoğraf bulunmaktadır.

BEKKİ, S. (2004). *Baş Yastıkta Göz Yolda Sivas Türküleri (Halay Türküleri ve Semahlar)*, İstanbul: *Kitabevi Yayınları*.

Sivas türkülerinin özellikleri, konularına göre tasnifi, müzikal yapısının yanında halk oyunlarında söylenen türkülerin sözleri, notaları hakkında geniş bilgilere yer verilmiş ve yaklaşık 50 tane halk oyununun incelemesi yapılmıştır.

ÇULCUOĞLU, S. (2007). *Divriği Yöresinin Kıyafetleri Takı ve Aksesuarları*, Sivas: *1000 Temel Eser, Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları*.

Kitapta Divriği yöresinin folklorik özellikleri verildikten sonra, bu bölgede giyilen özellikle kadın kıyafetleri, takılar ve aksesuarlar hakkında kapsamlı bilgilere yer verilmiştir. Bu kıyafetlerin bir bölümü Sivas halk oyunları kıyafeti olarak da kullanılmaktadır. Özellikle kadınların giydiği, üçpeş, üç etek, bele bağlanan şal, başa giyilen fes, bacağa giyilen şalvar, ayağa giyilen çorap ve yemeni aynı veya benzer şekliyle halk oyunları ekipleri tarafından gösteri, yarışma ve özel günlerde giyilmektedir.

DEMİRSİPAHİ, C. (1975). *Türk Halk Oyunları*, Ankara: *Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*.

Bu eserde Türkiye’de oynanan halk oyunlarının türleri, kaynakları, özellikleri giyim – kuşam ve müzikleriyle ilgili açıklama ve notalara yer verilmiştir. Bu kapsamda, halay türü oyunlar anlatılırken Sivas halaylarından bazılarının adları, özellikleri, bölümleri, oynanış şekilleri, kıyafetler, kullanılan çalgılar ve halay müzikleri ve bunlara ait notalarla ilgili bilgiler bulunmaktadır.

HACİBEKİROĞLU, E. (1993). Halk Oyunları Giysi Rehberi, Ankara: T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.

Kitapta illerin kadın ve erkek kıyafetleri tanıtılmakta, Sivas halk oyunları kapsamında giyilen kadın ve erkek kıyafetlerinin her bir parçasına verilen adlar ve fotoğraflar yer almaktadır.

Sivas Kültür Envanteri. (2011). Cilt:1 (Merkez İlçe), Sivas: Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Envanterde Sivas’la ilgili çok farklı kültürel özellikler açıklanmıştır. Bu kapsamda Sivas halk oyunları ile ilgili Doğan Kaya’nın bir makalesine yer verilmiştir. Ayrıca Sivas halk oyunlarının özellikleri, statüler ve bunların anlamları, Sivas halaylarında giyilen kadın ve erkek kıyafetlerinin neler olduğu, kullanılan çalgılar kapsamlı şekilde değerlendirilmiştir.

Sivas İl Yıllığı. (2002). Sivas: Sivas Valiliği Yayınları

Yıllıkta Sivas’la ilgili değişik bilgi ve veriler paylaşılmıştır. Ayrıca Sivas halayları ve oyunları, bölümleri, diziliş şekilleri, sadece erkeklerin ve sadece kızların oynadığı ve ortak oynanan halaylar hakkında bilgiler verilmiştir.

ŞENOL, A. (2013). Halk Kültürü ve Etnografya Terimleri Sözlüğü, Ankara: Özel Matbaası.

Halk kültürü ve oyunları ile ilgili kavramlar, tanımlar, açıklamalar ve yörelere göre farklı kullanılış şekilleri yer almakta; bu kapsamda Sivas halk oyunlarından bir kısmının ortaya çıkış hikâyeleri, figürleri ve bunların anlamları, oyunların bölümleri alfabetik bir sıraya göre incelenmektedir. Ayrıca kullanılan çalgılar, halaylardaki elemanların statü ve rollerine ilişkin bilgiler verilmektedir.

Yasak, İ. (Tarih Yok). Sivas İli, Sivas: Seyran Yayınları.

Kitapta Sivas’la ilgili farklı bilgiler verilmiş; bu bilgiler arasında Sivas halaylarından, özelliklerinden, ortaya çıkış nedenlerinden bazı halayların sözlerinden bahsedilmiştir.

Extended Abstract

There are articles published in different periods and journals about Sivas folk dances and very important information in the books written on this subject. In these publications, there are comprehensive explanations about the figure structure, stories, the meaning of the basic movements and the way they are exhibited. Enlightening information are given about the sources of the plays, the factors that played a role in their production, the periods in which they emerged, and the characteristics of these periods.

In addition to the articles published in different journals in different periods, a list of Master's Theses and books related to the subject were made. In addition, brief information about the contents of theses and books is given.

In the theses prepared, there are comprehensive information and documents about the characteristics of Sivas folk dances, the factors affecting the plays, the musical structure, local attitude and aesthetic features. There are academic information about the names of the plays and what they mean, in which periods, by whom they were performed, and how they were compiled and notated.

Explanations on the different dimensions and functions of the subject can be obtained from the theses that emphasize the human development, artistic value, educational power of the games, and their effects on positive self, communication skills, artist identity and social solidarity.

Emphasis has been placed on the publications that provide enlightening information about the notes of the game music compiled according to different disciplines and techniques, the measures, rules, modes, procedures and rhythmic structure of these notes, compiled by different researchers at different times.

In the published articles and books, brief information has been given about how the Sivas folk dances are played, their basic figures, how many parts they consist of, and how the figure and music changes of these parts are explained.

Brief evaluations were made about the people who contributed to Sivas folk dances, their biographies, and the books published on their contributions to folk dances.

There are short passages from the books prepared about the clothes worn during the exhibition of Sivas folk dances, the jewelry and accessories used with these clothes; A summary of the information given about what is worn on the head, body and feet is made. Emphasis was placed on the importance of explanations about the meanings of embroidery, patterns and shapes in the clothes worn by men and women.

A summary was made about three skirts, the shawl tied to the waist, the fez worn on the head, the shalwar worn on the legs, the socks and the Yemeni worn by the women. A brief evaluation of the publications were made about the colors of men's clothes, the names of each outfit and accessory, and what they are made of.

In addition to the plays played with musical instruments, the works emphasizing the multiplicity, diversity and importance of folk-song plays were evaluated.

Information was given about the sources giving information about the cultural value, cultural characteristics and diversity of Sivas folk dances; The scientific and cultural value of these resources has been pointed out.

There are also studies that include explanations and information about some of the region-specific concepts used in Sivas folk dances and what these concepts mean, what their source is, their relationship with the dances, and their etymological features.

By drawing attention to the articles and theses comparing the dances of Sivas region and the semahs, brief evaluations were made about how these cultural elements affect each other; The similarities and differences between halay and semahs are pointed out.

Brief information is given about the origins, types, names of Turkish folk dances and the sources of information about different clothes. In addition, different subjects in the books and articles about Sivas folklore were pointed out. The folk songs sung in the region and the classification of these folk songs according to the subjects, the sources explaining the musical structure, and brief information are given.

Finally, the importance of the publications that include the place, meaning, importance and functions of the game in folk culture, the concepts used, and the characteristic features are briefly explained. A summary of the explanations are given about the different types of games, their distribution according to the regions, and what are the common games played in the regions.

In addition, brief explanations of the sources that contain information about the musical instruments used in the region, drums and zurna and the characteristics of these instruments and the artistic identities of those who perform them are given.

In summary, the scientific studies conducted to this day in the field of Sivas folk dances and the notes, clothes, rules to be followed in the exhibition of published books and articles and games have been evaluated and the imprint of these publications have been included.